

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 3/07-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti Š. P., Česká republika, zastúpeného advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/00 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/00 porušil základné právo Š. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/00 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Š. P. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 33 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Š. P. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 825 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. M. P., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 3/07-16 z 10. januára 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Š. P., Česká republika (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/00.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol: *„Dňa 19. 01. 2000 som ja ako navrhovateľ podal na Okresný súd v Žiline návrh na začatie konania, ktorým som sa domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, pričom konanie ohľadne tohto sporu prebieha na Okresnom súde v Žiline pod č. 12 C 66/00. (...)*

Okresný súd v Žiline vytýčil v danej veci prvé pojednávanie až 27. 04. 2005, teda viac než 5 rokov po podaní návrhu.

Odvtedy, v podstate v období vyše 1,5 roka, nebolo vo veci samej vytýčené žiadne pojednávanie.

Napriek tomu, že žaloba bola podaná 19. 01. 2000 a k súčasnému dátumu ide v podstate o 7 rokov trvajúci spor, Okresný súd v Žiline za obdobie 7 rokov uskutočnil vo veci len jeden úkon, a to pojednávanie dňa 27. 04. 2005. (...)

Okresný súd v Žiline porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 12 C 66/00, nakoľko súdne konanie prebieha už 7. rok.

Žiadna zložitost' veci nemôže ospravedlniť 7-ročnú dĺžku súdneho konania. (...)

Pri uplatnení ochrany môjho základného práva som využil všetky právne prostriedky, ktoré mi právne predpisy na jeho ochranu poskytujú. Dňa 13. 06. 2006 som podal sťažnosť na prietahy v konaní (...) predsedovi Okresného súdu v Žiline, ktorý na sťažnosť v zákonnej 30-dňovej lehote odpovedal. (...)

Vzhľadom k tomu, že súd právoplatne nerozhodol počas obdobia 7 rokov a predmet sporu je pre mňa – sťažovateľa vzhľadom na to, že ide o nehnuteľnosti po mojich rodičoch, veľmi dôležitý, žiadam mi priznať podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia mojich práv primerané finančné zadosťučinenie v nasledovnej výške: (...) 33.000 Sk (...).“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo Š. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/00 porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/00 konať bez zbytočných prietáhov.

Š. P. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 33.000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa advokátke JUDr. M. P., (...).“.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom JUDr. J. M., listom z 13. februára 2007 sp. zn. 1SprS 35/07 a sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 22. februára 2007.

2.1 Podpredseda súdu vo svojom vyjadrení uviedol: *„V prílohe pripájam prehľad úkonov vo veci a vyjadrenie zákonnej sudkyne. Spis je pridelený novej zákonnej sudkyňi, ktorá bude vo veci konať.*

Súhlasím s upustením od ústneho pojednávania.“

Zákonná sudkyňa Mgr. N. T. vo svojom vyjadrení zo 6. februára 2007 uviedla: *„Spis mi bol pridelený dňa 16. 10. 2006 zo senátu 12 C po JUDr. D. C., ktorá bola preradená na KS Žilina. Fyzicky mi však bol predložený až koncom januára 2007 na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti navrhovateľa. Nakoľko mi bol spis predložený až teraz, doterajšie konanie som nemohla ovplyvniť, lebo mi nebol pridelený resp. predložený, nemôžem sa relevantne vyjadriť ani k sťažnosti ani k doterajšiemu priebehu konania.“*

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že: *„(...) súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.*

Z vyjadrenia Okresného súdu v Žiline jednoznačne vyplýva, že od dňa 19. 01. 2000 k dnešnému dňu súd vo veci nevyňiesol rozsudok a od 27. 04. 2005 Okresný súd v Žiline neuskutočnil vo veci žiaden úkon v merite veci.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. v čl. 38 ods. 2 listiny), ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie

skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

4. Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijímal I. senát ústavného súdu, pretože v roku 2006 a v roku 2007 v súlade s rozvrhom práce bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu 28. februára 2007 Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 rozhodlo, že s účinnosťou od 28. februára 2007 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom II. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 12 C 66/00:

- 19. január 2000 – okresnému súdu bol doručený návrh sťažovateľa z 18. januára 2000 proti odporcovi J. B., bytom K. (ďalej len „odporca“), o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, (súdny poplatok zaplatený v sume 1 230 Sk),
- 6. máj 2002 – sťažovateľ podaním z 2. mája 2002 žiadal o nariadenie pojednávania,
- 12. september 2002 – zákonná sudkyňa upozornila predsedu okresného súdu na vysoký nápad vecí v agende C, ktoré nemožno vybaviť priebežne bez zbytočných priet'ahov (Spr. 944/02),
- 8. marec 2005 – sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne podaním zo 7. marca 2005 žiadal o nariadenie pojednávania,
- 10. marec 2005 – okresný súd nariadil pojednávanie na 27. apríl 2005, zároveň žiadal predloženie originálnych listinných dôkazov od právnej zástupkyne sťažovateľa,

- doručoval návrh sťažovateľa odporcovi a požiadal o pripojenie spisov: sp. zn. D 1368/97, sp. zn. 3 D 1284/82 a sp. zn. 22 D 2364/96,
- 16. marec 2005 – okresný súd žiadal Notársky úrad JUDr. M. (ďalej len „notársky úrad“) o zapožičanie spisu sp. zn. N 333/94, NZ 58/95,
 - 22. marec 2005 – okresnému súdu bola doručená odpoveď notárskeho úradu, že požadovaný spis nemôžu zapožičať z dôvodu, že sa nachádza na okresnom súde pri sp. zn. 16 C 390/00,
 - 4. apríl 2005 – sťažovateľ podaním zmenil petit návrhu na začatie konania,
 - 25. apríl 2005 – okresný súd žiadal o pripojenie spisu sp. zn. 16 C 390/00,
 - 27. apríl 2005 – pojednávanie bolo odročené na 3. jún 2005 z dôvodu poskytnutia lehoty na prípadné mimosúdne usporiadanie sporu v trvaní 1 mesiaca, ktoré navrhla právna zástupkyňa sťažovateľa,
 - 17. máj 2005 – právna zástupkyňa podaním z 13. mája 2005 požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 3. jún 2005 a zároveň požiadala o predĺženie lehoty poskytnutej súdom za účelom mimosúdnej dohody,
 - 3. jún 2005 – účastníci konania sa na pojednávanie nedostavili, súd oznámil, že právne zástupkyne účastníkov žiadali odročiť pojednávanie za účelom mimosúdneho usporiadania sporu, z tohto dôvodu bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že sa poskytla účastníkom lehota 1 mesiaca na mimosúdne usporiadanie sporu,
 - 29. júl 2005 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa oznámiť v lehote 20 dní, či došlo k mimosúdnemu usporiadaniu sporu,
 - 8. august 2005 – sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne podaním z 5. augusta 2005 oznámil, že k mimosúdnemu usporiadaniu sporu nedošlo a na podanom návrhu trvá,
 - 13. jún 2006 – sťažovateľ oznámil zmenu adresy svojho bydliska (B. 336) a zároveň požiadal o nariadenie pojednávania,
 - 16. október 2006 – spis bol pridelený zákonnej sudkyni Mgr. N. T.

Odvtedy neboli okresným súdom vykonané žiadne procesné úkony.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Pretože obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručený v čl. 38 ods. 2 listiny je totožný so základným právom zaručeným v čl. 48 ods. 2 ústavy, porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy znamená súčasne aj porušenie tohto základného práva zaručeného v čl. 38 ods. 2 listiny.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/00 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že vec nie je právne ani skutkovo zložitá a tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ síce po piatich rokoch upravil petit návrhu, to však nemalo vplyv na celkovú dĺžku označeného konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že na okresnom súde trvá označené konanie viac ako 7 rokov.

Okresný súd v danej veci vôbec nekonal od septembra 2002 do marca 2005, od augusta 2005 do júna 2006, t. j. viac ako tri roky, a v období, v ktorom vykonával procesné úkony, tieto nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas označeného súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 41/02). Preto ústavný súd uzavrel, že celé konanie je z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj z hľadiska čl. 38 ods. 2 listiny) poznačené zbytočnými priet'ahmi.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 33 000 Sk, ktoré odôvodnil materiálnou ale aj nemateriálnou ujmom spôsobenou dlhotrvajúcou právnou neistotou, v ktorej sa nachádza. Podľa slov sťažovateľa, okresný súd právoplatne nerozhodol počas obdobia 7 rokov, predmet sporu je pre neho veľmi dôležitý, a preto považuje požadované finančné zadosťučinenie za primerané.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny nie je dostatočným zadosťučinením

pre sťažovateľa. Preto ústavný súd podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde uznal za odôvodnené s prihliadnutím na všetky okolnosti porušenia práv sťažovateľa priznať mu finančné zadosťučinenie v ním požadovanej sume 33 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v celkovej sume 6 825,40 Sk, a to za dva úkony právnej služby po 2 730 Sk vrátane 19 % DPH (6 497,40 Sk) a dvojnásobku režijného paušálu po 164 Sk (328 Sk).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 je 2 730 Sk, hodnota režijného paušálu je 164 Sk, odmena za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na náhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu z 22. novembra 2006) v sume 5 460 Sk a dvojnásobok režijného paušálu v sume 328 Sk a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 (vyjadrenie z 22. februára 2007) v sume 2 970 Sk a režijný paušál v sume 178 Sk, čo vrátane 19 % DPH predstavuje celkovo 10 634 Sk.

Keďže právna zástupkyňa si uplatnila náhradu trov len v sume 6 825,40 Sk, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov vo výške uplatneného nároku, t. j. zaokrúhylene 6 825 Sk tak, ako je to uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2007